

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DPN-WWM.050.57.2025.BK
3993940.16121132.13040062
Warszawa, 15-10-2025

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posłanki Lidii Czechak (znak: K10INT12191)
Temat: wprowadzenie rozwiązań umożliwiających zmianę wykonawcy w programie "Czyste Powietrze" bez konieczności wcześniejszego zwrotu zaliczki do WFOŚiGW

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr K10INT12191 Posłanki Lidii Czechak przekazuję odpowiedź w zakresie kompetencji Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ):

- Czy Ministerstwo Klimatu i Środowiska rozważa wprowadzenie rozwiązań umożliwiających zmianę wykonawcy w programie Czyste Powietrze w przypadku stwierdzenia oszustwa lub rażących zaniedbań ze strony firmy, bez konieczności wcześniejszego zwrotu zaliczki do Funduszu?***

NFOŚiGW, we współpracy z MKiŚ, stale monitoruje przebieg realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (PPCP) oraz analizuje zgłaszane trudności. W przypadkach, gdy beneficjenci nie rozliczyli zaliczki z przyczyn niezależnych od siebie – w tym, z powodu niewywiązania się wykonawcy z zawartej umowy – wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wfośigw) i NFOŚiGW są zobowiązane działać zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym i przepisami odnoszącymi się do wydatkowania środków publicznych. Finansowanie Programu „Czyste Powietrze” odbywa się w ze środków unijnych (KPO, FENiKS i Fundusz Modernizacyjny) i aktualnie w ramach danych alokacji nie ma możliwości umarzenia, a warunki rozliczeń uzależnione są od uzgodnionych w danej alokacji finansowej perspektywy długoterminowej.

Zgodnie z bieżącymi zaleceniami NFOŚiGW, wfośigw jako instytucje wdrażające Program, powinny przed wszczęciem procedur dochodzenia zwrotu środków, dokonać indywidualnej analizy sytuacji beneficjenta i w ramach prac:

- wezwać beneficjenta do złożenia szczegółowych wyjaśnień, dotyczących przyczyn braku rozliczenia,
- zaproponować aneksowanie podpisanej przez beneficjenta umowy o dofinansowanie, **włącznie z możliwością zmiany wykonawcy umowy,**
- dobrać metody odzyskiwania należności w sposób dopasowany do indywidualnej sytuacji beneficjenta, z uwzględnieniem zasad sprawiedliwości i słuszności oraz obowiązujących terminów przedawnienia roszczeń.

Obecnie opracowana została procedura dla przypadków, w których w ramach umowy o dofinansowanie z prefinansowaniem beneficjent nie wykonał zadania w określonym terminie lub nie złożył wniosku o płatność w regulaminowym terminie.

Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami wfośigw-ie będą miały możliwość stosować rozwiązania polegające na proponowaniu beneficjentom zmiany umowy z prefinansowaniem (120 dni na realizację) na umowę bez prefinansowania w przypadku inwestycji, które nie zostały zrealizowane z winy nierzetelnego wykonawcy. Działanie to umożliwi uwzględnienie dodatkowych rozwiązań, z myślą o beneficjencie, tj. wydłużenie terminu realizacji inwestycji nawet do 18 miesięcy, rozliczenie części wykonanych prac lub rozliczenie przekazanej zaliczki z końcowej naliczonej dotacji.

NFOŚiGW powołał specjalną grupę roboczą, w której uczestniczą przedstawiciele MKiŚ, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Prokuratury Krajowej, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Grupa została powołana aby przygotować rozwiązania legislacyjne, mające na celu wzmocnienie ochrony beneficjentów poszkodowanych przez nieuczciwych wykonawców oraz opracowania rozwiązania prawnego, które wspomogłyby najbardziej skrajne przypadki nadużyć.

Realizacja wypracowanych rozwiązań wymaga wprowadzenia odpowiednich zmian legislacyjnych, w związku z czym rozpoczęto prace nad zmianą ustawy POŚ¹.

2. *Jakie działania podjęto lub planuje się podjąć, aby wzmocnić ochronę beneficjentów programu przed nieuczciwymi wykonawcami i pośrednikami zajmującymi się pozyskiwaniem dofinansowań?*

Resort klimatu i środowiska zwrócił się do NFOŚiGW o podjęcie dalszych prac nad wdrożeniem systemowego rozwiązania, które w przyszłości będzie skuteczniej chronić beneficjentów Programu „Czyste Powietrze” przed nieuczciwymi wykonawcami oraz ich nieetycznymi praktykami. Celem tych działań jest kontynuowanie implementacji usprawnień i zapewnienie, że środki publiczne są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem, a beneficjenci programu mogą realizować inwestycje w sposób bezpieczny i zgodny z założeniami PPCP.

Na wniosek Konwentu Prezesów Zarządów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, resort rozważa kilka rozwiązań, jak tworzenie rachunków escrow lub możliwość wypłaty zaliczki na konto Beneficjenta w ramach PPCP. Przed wdrożeniem preferowanego rozwiązania, konieczne jest szczegółowe określenie potencjalnych ryzyk oraz opracowanie skutecznych mechanizmów zabezpieczających (finansowych i prawnych), które pozwolą na kontrolę prawidłowego wykorzystania wypłaconych zaliczek, w szczególności w aspekcie weryfikacji sytuacji beneficjenta (np. czy środki finansowe wpływające na jego rachunek bankowy nie podlegają egzekucji komorniczej).

W ramach wprowadzania kolejnych ułatwień i zabezpieczeń w PPCP, trwają prace nad uruchomieniem ogólnodostępnej listy rekomendowanych wykonawców. Narzędzie ma być elementem wspierającym beneficjentów programu, w ramach którego będzie można uzyskać szybki dostęp do wiarygodnego i sprawdzonego wykonawcy przedsięwzięć. Analizowane są kryteria wpisu na listę, które mogą uwzględniać kwalifikacje techniczne czy posiadanie ubezpieczenia OC.

Ważnym elementem przeciwdziałania nieuczciwym praktykom wykonawców i pośredników są stale realizowane przez NFOŚiGW, we współpracy z wfośigw oraz gminami, działania edukacyjno-informacyjne, które mają na celu podnoszenie świadomości beneficjentów Programu „Czyste Powietrze” oraz wyposażenie ich w wiedzę niezbędną do podejmowania świadomych i bezpiecznych decyzji.. W tym celu wykorzystywane są

¹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 poz. 647)

różnorodne kanały komunikacji, m.in. szkolenia, spotkania informacyjne, kampanie medialne i prasowe, aktywność w mediach społecznościowych (Facebook, X, LinkedIn, Instagram), a także prowadzenie punktów konsultacyjno- informacyjnych na poziomie lokalnym – w szczególności przez gminy.

NFOŚiGW prowadzi także kampanię informacyjno-edukacyjną w internecie oraz w prasie pod hasłem: „Nie daj się oszukać – sprawdź, zanim zaufasz!”, której celem jest ostrzeżenie beneficjentów przez nieuczciwymi wykonawcami.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM